UCHWAŁA Nr XXV / 189 / 2012

Rady Gminy w Kołczygłowach
z dnia 20 grudnia 2012 r.

w sprawie: *przyjęcia aktualizacji „ Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy”.*

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm), art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz założeń „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. (M.P. Nr 50, poz. 735), Rada Gminy Kołczygłowy u c h w a l a, co następuje :

§ 1

Przyjmuje się aktualizację „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy” w brzmieniu określoną w załączniku do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołczygłowy.

§ 3

Uchyla się Uchwałę Nr XXI / 140 / 2008 Rady Gminy w Kołczygłowach z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy na lata 2008 – 2032, zmienionej Uchwałą Nr XXXV / 248 / 2010 Rady Gminy w Kołczygłowach z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXI / 140 / 2008 Rady Gminy w Kołczygłowach z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy na lata 2008 – 2032.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
mgr Klaudia Brywczyńska

UZASADNIENIE

Aktualizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy" została sporządzona w oparciu o założenia „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032" przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r.

Podstawowym celem tego Programu jest oczyszczenie do roku 2032 terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a ponadto sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie, do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kołczygłowy zostało poprzedzone inwentaryzacją obiektów zawierających azbest i wyroby azbestowe. Ponadto opracowane dane inwetaryzacyjne zostały importowane do ogólnopolskiej Bazy Azbestowej, nad którą nadzór sprawuje Ministerstwo Gospodarki.

Program zakłada, iż jego realizacja wymagała będzie współpracy wieku jednostek i instytucji, zarówno na szczeblu centralnym, wojewódzkim jak i lokalnym. Wszystkim uczestnikom Programu przypisano zadania, których wykonanie warunkuje osiągnięcie założonego celu. Dokument ten wskazuje m.in. jego cele i zadania, ramy prawne i polskie regulacje prawne w odniesieniu do zagadnień gospodarowania azbestem na terenie gminy. Wskazuje ponadto aktualny stan w zakresie wyrobów zawierających azbest, aspekt finansowy realizacji zadań oraz określa harmonogram realizacji programu na przyszłe lata.

Biorąc pod uwagę powyższe, zasadnym jest podjęcie niniejszej Uchwały i wdrożenie jej do realizacji.

Załącznik do Uchwały Nr XXV/189/2012
Rady Gminy Kołczygłowy
z dnia 20 grudnia 2012 r.

WÓJT GMINY KOŁCZYGŁOWY

PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY KOŁCZYGŁOWY

AKTUALIZACJA 2012

WYKONAWCA:

EKOSTANDARD
Pracowania Analiz Środowiskowych

Ul. Wiązowa 1B/2, 62-002 Suchy Las
www.ekostandard.pl
email: ekostandard@ekostandard.pl
tel. 505-006-914, (61)652-23-80

AUTORZY OPRACOWANIA:

mgr Robert Siudak
Katarzyna Lekowska

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL 3
SPIS RYCIN 3

1. WSTĘP 4

2. CEL I ZADANIA PROGRAMU 5

3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO 7

4. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST 10

5. STAN PRAWNY 14

5.1. USTAWY 14
5.2. ROZPORZĄDZENIA 15
5.3. AKTY PRAWNE UNII EUROPEJSKIEJ 18

6. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY 20

6.1. POŁOŻENIE 20
6.2. DEMOGRAFIA 20
6.3. GOSPODARKA I ROLINICTWO 21
6.4. KLIMAT 22
6.5. ZASOBY PRZYRODY 23

7. ILOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE 25

8. ASPEKTY FINANSOWE PROGRAMU 29

9. SKŁADOWISKA ODPADÓW AZBESTOWYCH 30

10. ZAŁOŻENIA ORGANIZACJI, KONTROLI I MONITORINGU PROGRAMU 31

11. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU 35

12. STRESZCZENIE 37

ZAŁĄCZNIK 1. OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (DZ. U. 2010, NR 162, POZ. 1089) - WZÓR 38
ZAŁĄCZNIK 2. INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (DZ. U. 2011, NR 8, POZ. 31) - WZÓR 40
ZAŁĄCZNIK 3. WZÓR WNIOSKU O DOFINANSOWANIE 42
ZAŁĄCZNIK 4. WYKAZ FIRM ZAJMUJĄCYCH SIĘ DEMONTAŻEM WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO 43

ZAŁĄCZNIK 5. MAPA 1 - AZBEST WEDŁUG RODZAJU BUDYNKU
ZAŁĄCZNIK 6. MAPA 2 - AZBEST WEDŁUG STOPNIA PILNOŚCI

SPIS TABEL

TAB. 1. **NAJWAŻNIEJSZE WYROBY AZBESTOWE I ZAWARTOŚĆ W NICH AZBESTU** 10
TAB. 2. **NAZWY WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I KODY ODPOWIADAJĄCYCH IM ODPADÓW** 12
TAB. 3. **ILOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY KOŁCZYGŁOWY** 21
TAB. 4 **OBSZARY NATURA 2000 NA TERENIE GMINY KOŁCZYGŁOWY** 24
TAB. 5. **ILOŚĆ ZINWENTARYZOWANYCH WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE KOŁCZYGŁOWY W 2012 ROKU** 26
TAB. 6. **ILOŚĆ ZINWENTARYZOWANYCH WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE KOŁCZYGŁOWY W 2012 ROKU WG RODZAJU BUDYNKU [M²]** 27
TAB. 7. **ILOŚĆ ZINWENTARYZOWANYCH WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE KOŁCZYGŁOWY W 2012 ROKU WG STOPNIA PILNOŚCI** 28
TAB. 8. **WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU LOKALNEGO DO SPORZĄDZENIA PLANÓW GOSPODARKI ODPADAMI** 32
TAB. 9. **WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU** 34
TAB. 10. **HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIE AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY KOŁCZYGŁOWY** 35

SPIS RYCIN

RYC. 1. **LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY KOŁCZYGŁOWY NA PRZESTRZENI LAT 2000-2010** 21
RYC. 2. **FORMY ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW W GMINIE KOŁCZYGŁOWY (%)** 22
RYC. 3. **FORMY ROLNICZEGO WYKORZYSTANIA GRUNTÓW W GMINIE KOŁCZYGŁOWY (%)** 22
RYC. 4. **SCHEMAT ILUSTRUJĄCY WSPÓŁPRACĘ ORGANÓW ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ, SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO, JEDNOSTEK INSPEKCYJNYCH I ORGANIZACJI SAMORZĄDOWYCH** 31

1. WSTĘP

W związku ze stwierdzonymi właściwościami chorobotwórczymi włókien azbestu, stwarzającymi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, dnia 14 maja 2002 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła długofalowy programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Podstawowym celem programu jest oczyszczenie terytoriom kraju z azbestu i usunięcie stosowanych od wielu lat materiałów zawierających azbest do 2032 roku.

Program zakłada, że jego realizacja będzie wymagała współpracy wielu jednostek i instytucji, zarówno na szczeblu centralnym, wojewódzkim, jak i regionalnym. Wszystkim uczestnikom Programu przypisano zadania, których wykonanie warunkuje osiągnięcie założonego celu.

Aktualizacja 2012 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołczygłowy na lata 2008-2032 jest efektem realizacji założeń programu krajowego.

Opracowanie Programu gminnego zostało poprzedzone inwentaryzacją obiektów zawierających azbest i wyroby azbestowe. Ponadto został przygotowany plik importu danych inwentaryzacyjnych do Bazy Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki.

2. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem nadrzędnym Programu jest: *Eliminacja z obszaru gminy odpadów oraz materiałów zawierających azbest oraz ochrona zdrowia mieszkańców gminy przed szkodliwymi skutkami zdrowotnymi związanymi z użytkowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest do 2032 r.*

Celowi głównemu podporządkowano zadania (działania) szczegółowe, jakie należy wykonać w przyjętym w niniejszym dokumencie przedziale czasowym 2012-2032 r. Dla obszaru gminy Kołczygłowy sformułowano następujące zadania:

1. Ustalenie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technicznego zużycia wyrobów zawierających azbest.
2. Wystąpienie do odpowiednich jednostek o przeprowadzenie monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenia stopnia emisji pyłu i włókien azbestu w przypadku ich stwierdzenia, przedstawienie wyników monitoringu na mapie gminy.
3. Podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych.
4. Współpraca z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest (w tym wnikliwe analizowanie wniosków w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest, szczególnie w zakresie wyposażenia technicznego do prowadzenia takich prac oraz zatrudniania pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest), stworzenie i aktualizowanie rejestrów podmiotów zajmujących się zagospodarowaniem odpadów zawierających azbest na terenie gminy.
5. Prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest (program dofinansowywania usuwania odpadów zawierających azbest przez osoby fizyczne).
6. Aktualizacja gminnego programu usuwania azbestu.
7. Sukcesywne dokonywanie przeglądów technicznych obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy stosownie do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) i sukcesywne usuwanie tych wyrobów w zależności od wyników oceny.
8. Rozpowszechnienie informacji wśród mieszkańców gminy na temat obowiązku wypełnienia przez właścicieli obiektów budowlanych arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) i złożenia ich do właściwego urzędu.
9. Przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których jest lub był wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest (przygotowanie folderów informacyjnych dotyczących dokonywania przeglądu technicznego tych wyrobów oraz dokonania oceny stanu i możliwości ich bezpiecznego użytkowania).
10. Współpraca z Nadzorem Budowlanym, wymiana informacji między organami (coroczna) dotycząca ocen wyrobów zawierających azbest oraz zgłoszeń prac przy naprawie lub ich usunięciu.
11. Wyznaczenie w urzędzie gminy osób odpowiedzialnych za nadzorowanie realizacji programu usuwania azbestu na ich terenie, kontakt z osobami prawnymi i fizycznymi, udzielanie informacji na temat:
    - przepisów regulujących postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest;

- dokumentów jakie należy wypełnić, żeby spełnić obowiązek inwentaryzacyjny; procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu;
- firm mających prawo wykonywać prace związane z usuwaniem materiałów zawierających azbest na terenie gminy;
- środków na dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest;
- lokalizacji składowisk odpadów niebezpiecznych, na które można wywozić materiały zawierające azbest.

12. Sporządzenie i aktualizowanie zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest, w układzie 3-ch grup pilności (jak w arkuszach ocen).
13. Przekazanie zebranych informacji (zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest) wraz z arkuszami ocen, do urzędu nadzoru budowlanego w gminie.
14. Podjęcie działań w celu zabezpieczenia środków z budżetu gminy na realizację założonych celów, podjęcie współpracy w celu pozyskania informacji na temat preferencyjnych kredytów ekologicznych na usuwanie wyrobów azbestowych w bankach.

3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Włóknistą odmianę minerałów cechuje charakterystyczna struktura w postaci wiązek włókien (w istocie wydłużonych rurek). Długość wiązek wynosi od dziesiątych części milimetra do 10 cm. Azbesty poddawane obróbce mogą rozpadać się na mniejsze cząstki. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien azbestu, zawieszonych w powietrzu. Jeśli włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza minerał ten nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi. Na wystąpienie negatywnych skutków zdrowotnych wywołanych azbestem wpływają: rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien, stężenie w wdychanym powietrzu, czas trwania narażenia.

Liczne badania dowiodły, że na biologiczną agresywność pyłu azbestowego wpływa przede wszystkim średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Wielkość włókien azbestu uzależniona jest od rodzaju minerału. Azbest można podzielić zasadniczo na dwie grupy minerałów tj. serpentynów i amfiboli. Do azbestów serpentynowych należy głównie jedna odmiana azbestu – azbest chryzotylowy. Jest on wydobywany i stosowany w największych ilościach. Spośród azbestów amfibolowych przemysłowe znaczenie mają dwie odmiany: azbest amosytowy i krokidolitowy. Istnieją jeszcze inne odmiany azbestu amfibolowego, np. antofyllit, tremolit i aktynolit, które nie posiadają znaczenia przemysłowego. Do minerałów azbestopodobnych należą: attapulgit, sepiolit, talk włóknisty, wollastonit, serpentynie włóknisty, antrygoryt włóknisty oraz zeolity włókniste.

Azbest posiada szczególne właściwości fizyczno-chemiczne, które sprawiły, że znalazł on zastosowanie w produkcji wielu elementów. Do tych właściwości należą: odporność na wysoką temperaturę, odporność na chemikalia, kwasy, zasady, wodę morską, odporność na ścieranie, duża sprężystość i wytrzymałość mechaniczna, elastyczność, izolacja termiczna i elektryczna oraz słabe przewodnictwo ciepła.

Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą większe ryzyko zachorowania. Z tego względu od 1985 r. zaprzestano stosowania w Polsce azbestu krokidolitowego.

Szkodliwe działanie azbestu polega na długotrwałym drażnieniu tkanki miękkiej, ma więc charakter fizyczny, a nie chemiczny. Obecnie nie wiadomo jaka minimalna ilość pyłu azbestowego wywołuje choroby. Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu. Wiadomo jednak, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. Oznacza to, że zachorować mogą nie tylko osoby, które miały długotrwały kontakt z azbestem w związku z wykonywaną pracą, ale i te, które oddychały powietrzem z włóknami azbestowymi przez krótki czas.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy) – jest to proces zwłóknienia tkanki płucnej występujący u osób zawodowo narażonych na pył azbestowy; procesy te przebiegają bardzo wolno, przeważnie pierwsze objawy uwidaczniają się dopiero po około 10 latach, a sama azbestoza nierzadko wykrywana jest 20 lat po pierwszym kontakcie z azbestem;
- łagodnych zmian opłucnowych;

- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest);
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Przy narażeniu komunalnym na pył azbestowy głównym skutkiem zdrowotnym, który należy brać pod uwagę, jest międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. W zależności od poziomu ekspozycji, może być obserwowany wzrost ryzyka raka płuc.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w dużych ośrodkach miejskich: Warszawie, Katowicach i Łodzi.

Efektem narażenia komunalnego na azbest jest wzrost występowania zmian opłucnowych, szczególnie uwapnionych zmian opłucnej oraz zwiększone ryzyko międzybłoniaka opłucnej. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych dzikich wysypisk odpadów - szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie, w coraz większym stopniu, z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Ze względu na swoją niezniszczalność oraz specyficzne właściwości azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Podstawowymi źródłami przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest: transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów przemysłowych. Źródła te można podzielić na następujące grupy:

- Źródła naturalne: zanieczyszczenie skorupy ziemskiej, zanieczyszczenie azbestem eksploatowanych złóż węgla kamiennego, rud miedzi, kamieni budowlanych oraz zanieczyszczenie wód przepływających przez złoża zawierające azbest. Rakotwórcze włókna są wszechobecne z powodu wietrzenia i korozji formacji geologicznych, a także z powodu działalności człowieka. W praktyce naturalne źródła mają mniejsze znaczenie ze względu na znaczne rozproszenie oraz występowanie na terenach stosunkowo rzadko zaludnionych, podczas kiedy inne źródła, które są związane z działalnością człowieka maja miejsce zwykle na terenach o dużej gęstości zaludnienia.
- Źródła związane z przetwarzaniem azbestu - zakłady przetwórstwa i produkcji azbestu, kopalnie.
- Zanieczyszczenie powietrza spowodowane przez stosowanie wyrobów zawierających azbest - dotyczy głównie korozji płyt azbestowo–cementowych, eternitu, na którą duży wpływ mają kwaśne deszcze, a także inne toksyczne substancje występujące w powietrzu atmosferycznym.
- Odpady przemysłowe, które mają związek z przetwórstwem azbestu. Tutaj bardzo istotnym problemem w ochronie środowiska jest niewłaściwe zagospodarowanie składowiska odpadów azbestowych (praktycznie niezniszczalne włókna azbestu).
- Źródła wewnątrz pomieszczeń, czyli np.: izolacje zawierające azbest, urządzenia klimatyzacyjne, grzewcze, wentylacyjne.

Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo jedynie przez ok. 30 lat. Potem stan techniczny większości z nich nieuchronnie pogarsza się. Dlatego jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego stopniowe usuwanie z otoczenia i co bardzo ważne usuwanie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska.

Poważny niepokój musi budzić fakt, że usuwanie obecnie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa tylko zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców kraju.

Obecnie nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest wchłonięty drogą pokarmową, np. w wodzie, jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych

wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

4. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Właściwości fizykochemiczne azbestu powodowały, że był stosowany w ponad kilku tysiącach wyrobów zawierających azbest, a najbardziej rozpowszechniony w wyrobach budowlanych, energetyce, przemyśle chemicznym i transporcie. Do najważniejszych wyrobów azbestowych należą:

- Wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: płyty faliste, obudowy, płyty Karo, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbestu. Wyroby te są ogniotrwałe, odporne na korozję i gnicie, wytrzymałe na działania mechaniczne.
- Wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także ubrań i tkanin ognioodpornych. Należą do nich: wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy. Zawierają one, w zależności od przeznaczenia, od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotylu.
- Wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione. Najbardziej powszechnymi wyrobami uszczelniającymi były płyty azbestowo-kauczukowe, które charakteryzują się odpornością na podwyższoną temperaturę, wytrzymałością na ściskanie, nieznacznym odkształceniem trwałym, dobrą elastycznością. Płyty mogą być zbrojone. Szczeliwa plecione były stosowne do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, a także w środowisku wody, pary wodnej, gazów obojętnych i aktywnych, kwasów organicznych i nieorganicznych, smarów, olejów, rozpuszczalników, gazów spalinowych, ługów, roztworów soli.
- Wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego typu hamulców. Azbest chryzotylowy stosowany do ich produkcji chronił elementy robocze przed zbytnim przegrzaniem.
- Wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Poza tym azbest stosowny był w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym do filtracji, jako wypełniacz do lakierów, do izolacji przewodów grzewczych.

Tab. 1. **Najważniejsze wyroby azbestowe i zawartość w nich azbestu**

WYROBY	PRZYBLIŻONA ZAWARTOŚĆ AZBESTU [% WAG]	RODZAJ AZBESTU	UWAGI
Wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie	10-15	chryzotyl amozyt krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Wyroby azbestowo-cementowe obejmujące rury ciśnieniowe, kanalizacyjne i wodociągowe	12-15	chryzotyl krokydolit amozyt	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Ognioodporne płyty izolacyjne	25-40	amozyt chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim lub z uwodnionym krzemianem wapnia albo też z zasadowym węglanem magnezu
Wyroby izolacyjne łącznie z izolacjami natryskowymi	12-100	amozyt chryzotyl krokydolit	luźne mieszaniny włókien azbestowych z materiałami nieorganicznymi: z cementem, gipsem, z krzemianem wapnia, węglanem magnezu, ziemią okrzemkową

WYROBY	PRZYBLIŻONA ZAWARTOŚĆ AZBESTU [% WAG]	RODZAJ AZBESTU	UWAGI
Złącza i uszczelki	25-85	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z elastomerami, włókiennicze wyroby azbestowe plecione
Materiały cierne, wyroby włókiennicze	65-100	chryzotyl krokidolit	włókiennicze wyroby azbestowe takie jak przędza, rowingi, ubranie, taśmy, węże
Płytki i wykładziny podłogowe	5-7,5	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną
Wyroby z mas plastycznych i obudowy akumulatorów	55-70	chryzotyl	kompozycje azbestowe związane z gumą termoplastyczną i gumą termoodporna
Wypełniacze, wzmocnienia i wyroby z nich produkowane (wojłok, karon, papier, filtry do wina i piwa, kity, kleje, powłoki ochronne itp.	25-89	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe(związane) z rożnymi masami plastycznymi lub z masami bitumicznymi

KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu:

(1) Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie", zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

(2) Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde", zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo" stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo-cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

ZASTOSOWANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH W BUDOWNICTWIE MIESZKANIOWYM

Do zastosowania w budownictwie mieszkaniowym wyrobów twardych (azbestocement-10-15% zawartości azbestu) należy zaliczyć:

- elewacje ścian;
- pokrycia dachowe;
- rury azbestowo-cementowe;
- materiały ognioochronne do konstrukcji budynków.

Do prac elewacyjnych stosowano następujące materiały:

- płyty barwne, autoklawizowane typu Acekol, Kolorys, Pikolorys;
- płyty azbestowo-cementowe, prasowane płaskie okładzinowe;
- płyty lignocementowe modyfikowane;
- płyty prasowane typu Karo.

Do prac dachowych stosowano następujące materiały:

- płyty faliste, płyty azbestowo-cementowe oraz gąsiory;
- płyty prasowane typu Karo.

Rury azbestowo-cementowe stosowano jako:

- rury ciśnieniowo-wodociągowe (woda pitna);
- rury (grawitacyjne) kanalizacyjno-ścieki bytowo-gospodarcze.

Stosowanymi materiałami ogniochronnymi (wyroby twarde i wyroby miękkie zawierające azbest) do konstrukcji budynków były:

- płyty ogniochronne „Sokalit”;
- płyty ogniochronne „Pyral”;
- tynki z dodatkiem azbestu;
- natryski masy ogniochronnej z azbestem na konstrukcje budynków.

Tynki z dodatkiem azbestu oraz natryskowe masy ogniochronne stosowane były jako izolacje termiczne (ognioodporne) i akustyczne w obiektach użyteczności publicznej (sale koncertowe, sale kinowe).

Tab. 2. **Nazwy wyrobów zawierających azbest i kody odpowiadających im odpadów**

KOD WYROBU	RODZAJ WYROBU ZAWIERAJĄCEGO AZBEST	KOD ODPADU POWSTAJĄCEGO Z WYROBU	JEDNOSTKA	PRZELICZNIK NA [KG]
W01	płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m^2, kg	11
W02	płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	17 06 05	m^2, kg	11
W03	rury i złącza azbestowo-cementowe	17 06 05	mb, kg	40
W04	izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01	m^3, kg	300
W05	wyroby cierne azbestowo-kauczukowe	16 01 11	kg	
W06	przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione (tkaniny i odzież ochronna)	15 02 02	kg	
W07	szczeliwa azbestowe	17 06 01	kg	
W08	taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01	kg	
W09	wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych	17 06 01	kg	
W10	papier, tektura	17 06 01	m^2, kg	1,5
W11	inne wyroby zawierające azbest, osobno niewymienione			
W11.1	otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01	mb, kg	6

KOD WYROBU	RODZAJ WYROBU ZAWIERAJĄCEGO AZBEST	KOD ODPADU POWSTAJĄCEGO Z WYROBU	JEDNOSTKA	PRZELICZNIK NA [KG]
W11.2	kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	17 06 05	m^2, kg	15
W11.3	kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	16 02 13	kg	
W11.4	płytki PCV	17 09 03	m^2, kg	5
W11.5	płyty ogniochronne	17 06 01	m^2, kg	20
W11.6	papy, kity i masy hydroizolacyjne	17 09 03	kg	
W11.7	sprzęt gospodarstwa domowego	20 01 35	kg	
W11.8	ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	15 02 02	kg	
W11.9	inne wyżej niewymienione		kg	

5. STAN PRAWNY

Poniżej zamieszczono wykaz obowiązujących aktów prawnych dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest:

5.1. USTAWY

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, ze zm.)

Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny wyrobów zawierających azbest, azbestu, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzania na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ww. ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia. Wymieniona ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczaniu środowiska.

3. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, ze zm.)

Określa warunki przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stacje kontroli pojazdów.

4. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322)

Ustawa określa warunki lub zakazy produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji chemicznych w ich postaci własnej, jako składników mieszanin lub w wyrobach, celem ochrony zdrowia człowieka oraz środowiska przed szkodliwym działaniem tych substancji. Jest także aktem prawnym wdrażającym do prawa polskiego przepisy Rozporządzenia 1272/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin.

5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, ze zm.)

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemu pomiaru, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku;
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich, zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska;

- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska;
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony.

Azbest zgodnie z art. 160 ww. ustawy należy do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Substancje te powinny podlegać sukcesywnej eliminacji zgodnie z art. 162 ustawy. Występowanie substancji zawierających azbest powinno zostać udokumentowane, a informacje o rodzaju i miejsca występowania powinny być przekazywane do wojewody, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do prawa ochrony środowiska.

7. Ustawa z dnia 27 lipca 2001. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, ze zm.)

Ustawa reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. W art. 54 ustawa odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, modyfikując i rozszerzając jej ustalenia dotyczące wykonawców prac polegających na usuwaniu i transporcie wyrobów zawierających azbest (odpadów niebezpiecznych). Ustawa równocześnie udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, dla określenia w drodze rozporządzenia i w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw środowiska - sposobów i warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.

8. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 227, poz. 1367, ze zm.)

Ustawa określa zasady prowadzenia działalności w zakresie krajowego i międzynarodowego przewozu drogowego, koleją i żeglugą śródlądową towarów niebezpiecznych oraz organy i jednostki realizujące zadania związane z tym przewozem.

9. Ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. Nr 35 poz. 163 ze zm.)
10. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21 poz. 94 ze zm.)
11. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. Nr 92, poz. 881 ze zm.)
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.)
13. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. Nr 122, poz. 695)
14. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.)
15. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495 ze zm.)
16. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981)
17. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. Nr 391 j.t.)
18. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 ze zmianami)

5.2. ROZPORZĄDZENIA

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)

Zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy;
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu;
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła);

- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych;
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi;
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest;
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest;
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz. U. Nr 249, poz. 1674)

Określa zakres informacji dotyczących składu i właściwości komunalnych osadów ściekowych oraz wzory formularzy do sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia odpowiednich danych.

3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 196, poz. 1217)

Stawki opłaty za umieszczenie odpadów zawierających azbest na składowisku wynoszą:

- 06 07 01* - odpady azbestu z elektrolizy 45,91 zł/t;
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 45,91 zł/t;
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest 45,91 zł/t;
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych 45,91 zł/t;
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 45,91 zł/t;
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest 45,91 zł/t;
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 0 (100,0*) zł/t;
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 0 (100,0*) zł/t.

* Wysokość jednostkowej stawki opłaty, którą stosuje się w przypadku ustalania opłaty podwyższonej lub administracyjnej kary pieniężnej (zgodnie z art. 293 oraz 309 ustawy - Prawo ochrony środowiska)

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595)

W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)

Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – Jednolity tekst Umowy ADR (Dz. U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 - różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o

odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych według wymagań ADR.

6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r.w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549)

   Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)

Określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (zwanego "planem bioz") oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).

8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji i urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 1)
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649 ze zm.)

Nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Ww. podmioty przechowują 1 egz. Oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją), a drugi egz. Oceny przekazują właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397)
11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. Nr 192)
12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1996 r. w sprawie wykazu jednostek upoważnionych do przeprowadzania badań materiałów i procesów technologicznych w celu ustalenia stopnia ich szkodliwości dla zdrowia oraz zakresu tych badań (Dz. U. Nr 101, poz. 473 ze zm.)
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 109, poz. 704 ze zm.)
15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 listopada 2001 r. w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego (Dz. U. Nr 138, poz. 1554)
16. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953 ze zm.)

17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055)
18. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (Dz. U. Nr 132, poz. 1121)
19. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. Nr 32, poz. 262)
20. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401)
21. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 86)
22. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716)
23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 298, poz. 1771)
24. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553)
25. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571)
26. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz. U. Nr 189 poz. 1603)
27. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (Dz. U. Nr 291, poz. 1714)
28. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
29. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673)

5.3. AKTY PRAWNE UNII EUROPEJSKIEJ

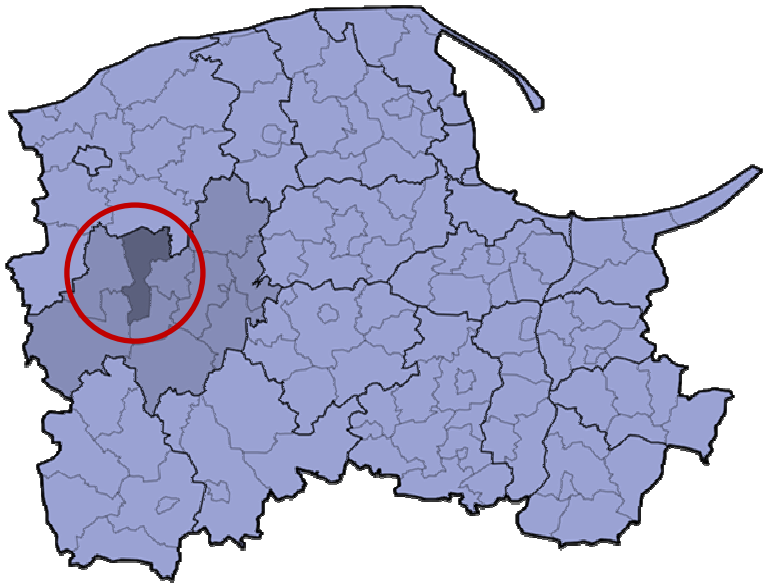
1. Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r. - dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu
2. Zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. dotyczące ochrony pracowników przed działaniem azbestu
3. Dyrektywa Rady Nr 80/1107/EWG z dnia 27 listopada 1980 r. w sprawie ochrony osób narażonych na ekspozycje szkodliwych substancji (ze zmianami wynikającymi z dyrektywy Nr 91/322/EWG z dnia 29 maja 1991 r.)
4. Dyrektywa Rady Nr 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. o ochronie pracowników przed zagrożeniem związanym z narażeniem na działanie azbestu w pracy (znowel. Dyrektywa Rady Nr 91/382/EWG)
5. Dyrektywa Rady Nr 90/394/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. w sprawie ochrony pracowników przed narażeniem na z czynniki rakotwórcze w środowisku pracy (znowelizowana Dyrektywa Rady Nr 99/38/WE)
6. Dyrektywa Rady Nr 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. o dopuszczalnym stężeniu włókien azbestu (uzupełnienie do Dyrektywy Nr 83/477/EWG)
7. Dyrektywa Rady Nr 94/33/EWG z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony młodocianych w miejscu pracy
8. Dyrektywa Rady Nr 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów

9. Dyrektywa Rady Nr 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zasad prawa, przepisów i środków administracyjnych krajów członkowskich Wspólnoty Europejskie, jak również odnoszących się do ograniczeń w zakresie handlu i stosowania substancji niebezpiecznych
10. Dyrektywa Rady Nr 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ujednolicenia ustawodawstwa, przepisów i postanowień krajów członkowskich
11. Dyrektywa Rady Nr 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. jako uzupełnienie do Dyrektywy Nr 76/769/EWG
12. Dyrektywa Rady Nr 89/391/EWG a dnia 12 czerwca 1987 r. o ochronie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy
13. Dyrektywa Rady Nr 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia środowiska azbestem
14. Dyrektywa Rady Nr 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących produktów budowlanych
15. Dyrektywa Rady Nr 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących wprowadzania ograniczeń w zakresie rozprowadzania na rynku i stosowania niebezpiecznych substancji i wyrobów technicznego zastosowania.
16. Dyrektywa Rady Nr 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. w sprawie zanieczyszczeń środowiska przez zakłady przemysłowe
17. Dyrektywa Rady Nr 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed niebezpieczeństwem związanym ze środkami chemicznymi w miejscu pracy
18. Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów
19. Dyrektywa Rady 91/689/WE z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych
20. Rozporządzenie Rady 259/93 z dnia l lutego 1993 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty, do Wspólnoty i poza jej obszar
21. Dyrektywa Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. nowelizująca Dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny oddziaływania niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko
22. Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli
23. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny skutków oddziaływania na środowisku niektórych planów i programów
24. Dyrektywa Rady 91/692/WE z dnia 23 grudnia 1991 r. w sprawie normalizacji i racjonalizacji sprawozdań dotyczących realizacji niektórych Dyrektyw Rady dotyczących środowiska

6. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

6.1. POŁOŻENIE

Gmina Kołczygłowy położona jest w zachodniej części województwa pomorskiego, w północnej części powiatu bytowskiego. Od północy graniczy z gminą Dębnica Kaszubska z powiatu słupskiego, od wchodu z gminą Borzytuchom i od południowego wschodu z gminą Tuchomie. Na zachodzie natomiast z gminami: Miastko i Trzebielino.



Rycina 6.1. **Położenie gminy Kołczygłowy w województwie pomorskim i powiecie bytowskim**

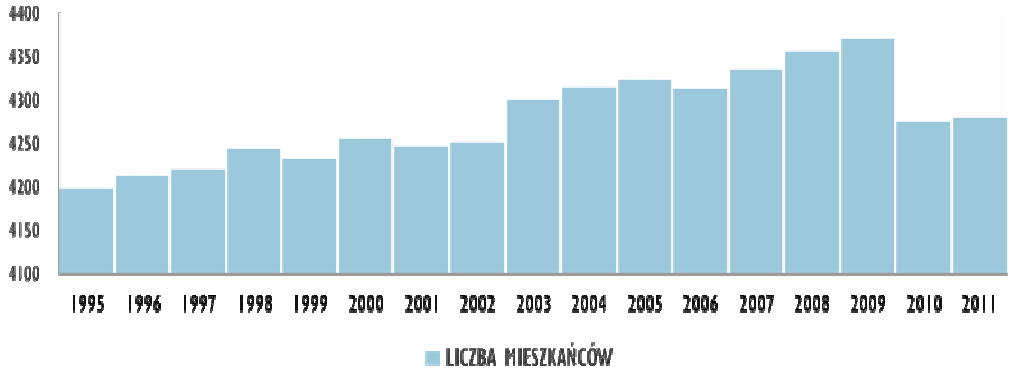
Powierzchnia gminy Kołczygłowy wynosi 170 km^2. Jest to siódma co do wielkości gmina w powiecie bytowskim. Gmina Kołczygłowy dzieli się na 15 sołectw. Są to: Barkocin, Barnowiec, Barnowo, Darżkowo, Gałąźnia Wielka, Jezierze, Kołczygłowy, Kołczygłówki, Łobzowo, Łubno, Podgórze, Radusz, Wierszyno, Witanowo oraz Wądół. Pozostałe miejscowości wchodzące w skład sołectw to: Gałąźnia Mała, Krępnica, Przyborze, Świelubie, Barnówka, Gęślice, Górki, Jesionki, Kazimierzewo, Laski, Łączka, Miłobądź, Osowie, Pustka, Rokłowo, Różki, Sierowo, Wierzbnik, Wierszynko, Zatoki.

6.2. DEMOGRAFIA

Według stanu na koniec roku 2011 gminę zamieszkuje 4400 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosi 25 osób/km^2. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba mieszkańców ulegała zmianie co można zaobserwować na rycinie 3.2. Na terenie gminy w ostatnich latach obserwuje się dodatni przyrost naturalny na średnim poziomie +21 osób (lata 2007-2011)[1].

[1] źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

Ryc. 1. **Liczba mieszkańców gminy Kołczygłowy na przestrzeni lat 2000-2010**



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

Najwięcej mieszkańców zamieszkuje wieś Kołczygłowy (28,3%). Druga w kolejności jest wieś Gałąźnia Wielka - 11,6%.

Saldo migracji w 2011 roku w gminie wyniosło -20 osób, gdy w 2010 wynosiło -4. Plusem dla gminy Kołczygłowy jest duży udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze wiekowej ludności. W ciągu ostatnich trzech lat (2009-2011) utrzymuje się on średnio na poziomie 64,6%. Wartość ta nieznacznie przewyższa średnią liczbę osób w wielu produkcyjnym dla całego kraju.

W strukturze ludności gminy Kołczygłowy w 2011 roku nieznacznie przeważały kobiety, stanowiły 50,2% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Mężczyźni stanowili 49,8%. Natomiast w 2010 roku to mężczyźni stanowili 50,2% ogólnej liczby mieszkańców, a kobiety - 49,8%. Równocześnie wskaźnik feminizacji w roku 2011 (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) przyjął wartość 101, kształtując się tym samym poniżej średniej wartości dla kraju (106) i województwa pomorskiego (105). Dla powiatu bytowskiego wskaźnik ten tyle samo (101)[2].

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie w roku 2011 wynosiła 360. Natomiast udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 12,9%.

6.3. GOSPODARKA I ROLINICTWO

Gmina Kołczygłowy jest gminą wiejską. Gospodarka skupia się głównie na rolnictwie i leśnictwie. Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Kołczygłowy.

Tab. 3. **Ilość przedsiębiorstw działających na terenie gminy Kołczygłowy**

JEDNOSKI	2009	2010	2011
Ogółem	267	272	248
Sektor publiczny	12	12	13
Sektor prywatny	255	260	235

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

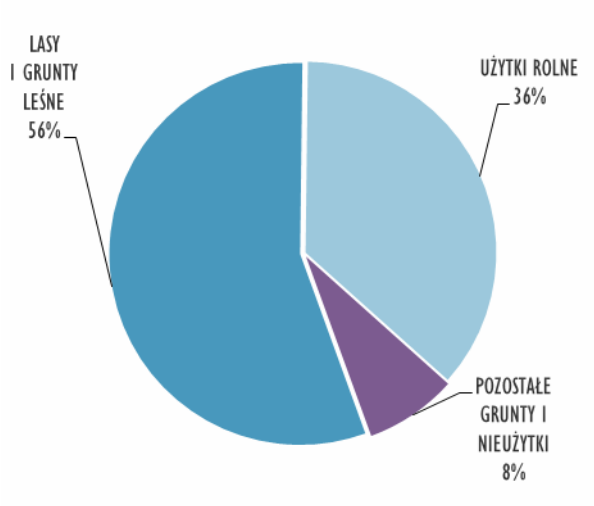
[2] źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły w 2011 roku 80,4% zarejestrowanych podmiotów. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów należało do sekcji: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (20%), budownictwo (17%) przetwórstwo przemysłowe (16,2%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (12,8%). Ponad połowa firm z terenu gminy (55,6%) prowadzi działalność usługową. Przemysł i budownictwo stanowią zaledwie 32,3%[3].

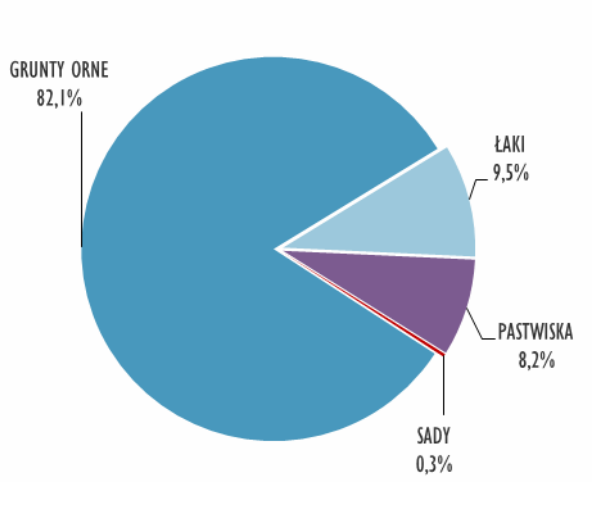
Zdecydowana większość podmiotów prowadzących działalność w gminie Kołczygłowy to firmy jednoosobowe i zatrudniające do 5 pracowników. Największe podmioty to Zakłady przemysłu drzewnego w Kołczygłowach, Jezierzu oraz Barnowie.

Gmina Kołczygłowy jest gminą o charakterze rolniczo-leśnym. 36,4% jej powierzchni zajmują użytki rolne. Z pozoru wydaje się to niewiele, jednak trzeba pamiętać, że ponad 50% powierzchni gminy zajmują lasy i grunty leśne.

Ryc. 2. **Formy zagospodarowania gruntów w gminie Kołczygłowy (%)**[1]



Ryc. 3. **Formy rolniczego wykorzystania gruntów w gminie Kołczygłowy (%)**[2]



Źródło: [1] Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl, [2] Urząd Gminy Kołczygłowy

Wśród użytków rolnych największą część stanowią grunty orne, zajmują one 5 084 ha. Na poziomie około 10% kształtuje się powierzchnia łąk i pastwisk, zajmują one odpowiednio 587 ha i 506 ha (ryc. 3.). Najmniejszy procent udziału mają sady, zaledwie 0,2% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Określone warunki przyrodniczo-gospodarcze oraz położenie geograficzno-ekonomiczne złożyło się na gminną gospodarkę składającą się głownie rolnictwa i leśnictwa. Warunki klimatyczne i glebowe sprawiają, że głównie uprawia się tu żyto, owies i ziemniaki.

6.4. KLIMAT

Kołczygłowy wg klasyfikacji Romera znajduje się w strefie klimatu bałtyckiego w pomorskim regionie klimatycznym. Za sprawą bliskości Morza Bałtyckiego, ma charakter zbliżony do morskiego. Najbardziej znamienne cechy tego klimatu to duża zmienność stanów pogody i termiczne złagodzenie pór roku, przejawiające się łagodnymi zimami i chłodniejszymi niż w innych częściach Polski latami. Średnie roczne temperatury wynoszą 6-7℃. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, natomiast najzimniejszym luty.

[3] źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

Temperatury w lipcu są o 1-2 stopnie niższe niż w środkowej części kraju. Zimy są dłuższe i bardziej mroźne w porównaniu z pozostałą częścią województwa Sumy opadów rocznych wahają się od 650-750 mm rocznie. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich, szczególnie w zimie, jesieni i latem. Rzadko występują wiatry północne i północno-wschodnie. Okres wegetacyjny jest tu skrócony do około 180 dni (w porównaniu do ok. 215 dni w środkowej Polsce).

Okolice wsi Barnowiec leżą na obszarze, na którym znajdują się korzystne warunki dla lokalizacji energetyki wiatrowej (energia użyteczna wiatru na wysokości 30 m n. p. gr. w klasie szorstkości 0-1 kształtuje się w przedziale 1000 - 1250 kWh/m^2/rok)[4].

6.5. ZASOBY PRZYRODY

Celem ochrony przyrody jest utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie różnorodności biologicznej poprzez zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony. Głównym zadaniem jest ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody oraz kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody[5].

Przez gminę Kołczygłowy przebiega pojezierny północy korytarz ekologiczny oraz kilka lokalnych korytarzy ekologicznych zlokalizowanych wzdłuż rzek, cieków i form dolinnych przez tereny rolnicze stanowiące łączniki pomiędzy dużymi płatami lasów.

Cały obszar gminy to międzynarodowy obszar węzłowy pojezierze kaszubskie w ramach polskiej sieci ECONET. Choć sieć ECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej. Zgodnie z definicją podaną przez Autorów koncepcji "Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu."

Obszar gminy Kołczygłowy jest pochodzenia polodowcowego i odznacza się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi, wynikającymi ze zróżnicowanej rzeźby terenu z licznymi, unikatowymi jeziorami lobeliowymi i dolinami rzek, ze znakomicie zachowanymi obszarami leśnymi i łąkami z bogatą fauną i florą. Znajdują się tu liczne obszary zasługujące na ochronę specjalną. Największym spośród nich jest część Parku Krajobrazowego Dolina Słupi wraz z otuliną.

Gmina Kołczygłowy jest typową gminą rolniczo-leśną o szczególnych walorach ekologicznych. W celu ochrony cennych ekologicznie walorów przyrodniczych na terenie gminy stworzono różnego rodzaju formy jej ochrony.

Na terenie gminy Kołczygłowy ustanowiony został rezerwat przyrody Dolina Huczka (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2007 r., Nr 147, poz. 2782). Jest to rezerwat leśny o powierzchni 11,95 ha. Teren rezerwatu obejmuje głębokie rozcięcie erozyjne z płynącym w nim potokiem Huczek, dopływem rzeki Słupi. Na obszarze rezerwatu dominują fitocenozy: kwaśnej buczyny niżowej, żyznej buczyny pomorskiej, grądu pomorskiego. Na terenie rezerwatu występują liczne nisze źródliskowe. Celem ochrony jest zachowanie cennych przyrodniczo biocenoz leśnych i źródliskowych oraz związanych z nimi stanowisk ginących, rzadkich i chronionych gatunków lądowej i wodnej flory i fauny. Rezerwat objęty jest ochroną czynną oraz międzynarodową, występuje na terenie Natura 2000 Dolina Słupi (PLB 220002).

[4] źródło: Prognoza Oddziaływania na Środowisko Sporządzona na Potrzeby Projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla Farmy Elektrowni Wiatrowych Zlokalizowanej na części Obrębu Barnowo, części Obrębu Barnowiec i części Obrębu Kołczygłówki w gminie Kołczygłowy
[5] źródło: Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880)

Wnioskuje się również o utworzenie rezerwatu przyrody Jeziora Godzieskie celem ochrony zachowania różnorodności fitocenoz, miejsca występowania gatunków roślin chronionych, rzadkich i ginących. Rezerwat obejmowałby swoim zasięgiem wodno-torfowiskowo-leśny kompleks z jeziorem lobeliowym Jeziorem Godzierz. Jeziora lobeliowe są jedynym miejscem występowania reliktu borealno-atlantyckiego - lobelii jeziornej (*Lobelia dortmana*), gatunku narażonego na wyginięcie (wg Czerwonej listy roślin i grzybów Polski 2006), objętego ścisłą ochroną gatunkową w Polsce.

Park Krajobrazowy Dolina Słupi został utworzony w 1981 roku na obszarze 7 gmin (Słupsk, Kobylnica, Dębnica Kaszubska, Kołczygłowy, Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka) i 2 powiatów (słupskiego i bytowskiego). Jego powierzchnia wynosi 37 040 ha, a wraz ze swoją otuliną 83 170 ha, obejmuje obszar środkowego biegu rzeki Słupi i jej zlewni od miejscowości Soszyca do drogi Krępa-Łosino. Na terenie gminy Kołczygłowy park obejmuje północno-wschodnią część gminy o powierzchni 7 460 ha. Stanowi to 43,9% ogólnej powierzchni gminy, a zarazem 20,1% całkowitej powierzchni parku. Park Krajobrazowy posiada otulinę, która obejmuje m. in. centralną i południowo-wschodnią część gminy Kołczygłowy o powierzchni 5 614 ha, tj. 33% jej ogólnej powierzchni[6].

Na teren gminy Kołczygłowy zachodzą dwa obszary Natura 2000. Są to jeden obszary specjalnej ochrony ptaków oraz jeden specjalny obszar ochrony siedlisk. Dodatkowo w granicach gminy wyznaczony został specjalny obszar ochrony siedlisk – Dolina Rzeki Słupi.

Tab. 4 **Obszary Natura 2000 na terenie gminy Kołczygłowy**

L.P.	KOD	NAZWA	TYP OBSZARU CHRONIONEGO	POWIERZCHNIA [ha]
1.	PLB 220002	Dolina Słupi	OSO[1]	37 471,8
3.	PLH 220062	Ostoja Masłowiczki[3]	SOO[2]	1 680,0
4.	-	Dolina Rzeki Słupi[3]	SOO[2]	-

[1] obszar specjalnej ochrony ptaków, [2] specjalne obszary ochrony siedlisk, [3] obszar projektowany

Źródło: natura2000.org.pl

Na terenie gminy Kołczygłowy ustanowiono 32 pomniki przyrody mających na celu chronić pojedyncze drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, a także zabytkowe aleje drzew z terenu gminy. Wnioskuje się o utworzenie kolejnych 23 pomników przyrody dla 11 pojedynczych drzew oraz 12 grup drzew.

Istotną funkcję w ochronie bioróżnorodności pełnią lasy, będące siedliskiem życia największej liczby gatunków roślin i zwierząt. Lasy zajmują 9272,7 ha powierzchni gminy.

Wskaźnik lesistości to wyrażony w procentach stosunek powierzchni porośniętej lasami do powierzchni całkowitej danego obszaru[7]. Województwo pomorskie należy do najbardziej zalesionych województw w kraju, zajmując 3 lokatę (lesistość województwa w 2011 roku wynosiła 36,2% a lesistość kraju 29,2%). Aktualnie wskaźnik ten dla gminy Kołczygłowy wynosi 54,5%. Pod tym względem gmina paluje się na trzecim miejscu w powiecie *ex aequo* z gminą Czarna Dąbrówka[8].

[6] źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kołczygłowy na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015
[7] źródło: Krajowy Program Zwiększania Lesistości, Warszawa 2003
[8] źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl/bdl

7. ILOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE

Na przełomie lipca i sierpnia bieżącego roku przeprowadzono inwentaryzację nagromadzonych wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzację prowadzono przez wizytacje gospodarstw domowych. Na tej podstawie zewidencjonowano ilość wyrobów zawierających azbest jaka jest obecnie w posiadaniu osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych. Jak wynika z zebranych informacji najczęściej stosowanym wyrobem zawierającym azbest na terenie gminy Kołczygłowy są płyty azbestowo-cementowe pokryć dachowych - głównie płyty faliste oraz sporadycznie płyty typu „karo". Zinwentaryzowane ilości tego typu materiału (płyty azbestowo-cementowe) zestawiono w tabelach 5, 6 i 7. Nie stwierdzono występowania na terenie gminy rur azbestowo-cementowych.

Należy jednak przypuszczać, że nie jest to całkowita ilość znajdujących się w gminie wyrobów zawierających azbest. Często sama lokalizacja wyrobów w budynkach jest trudna do przeprowadzenia. Trzeba również pamiętać, że oprócz samych pokryć dachowych azbest zawierają także:

- miękkie płyty i masy torkretowe (poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego - ściany, stropy, zabezpieczenia konstrukcji stalowych);
- chłodnie kominowe i wentylatorowe (płyty, rury);
- sznury uszczelniające i tektura azbestowe w różnych instalacjach - kominy ceramiczne, piece, suszarnie;
- uszczelki, masy uszczelniające i zaprawy specjalne;
- PCV.

W celu obliczenia ilości wyrobów zawierających azbest w jednostce masy przyjęto, że 1 m^2 falistej oraz płaskiej płyty azbestowo-cementowej waży ok. 11,0 kg. W ten sposób oszacowano, że spodziewana masa odpadów zawierających azbest w gminie wynosi łącznie ok. 1 075,09 Mg.

W związku ze zmianą metodyki inwentaryzacji azbestu na terenach gminy mogą występować rozbieżności względem poprzedniej inwentaryzacji. Podczas inwentaryzacji w 2008 roku brano pod uwagę tylko azbest należący do osób fizycznych. Natomiast w 2012 roku liczono ilości azbesty z całego terenu gminy Kołczygłowy również azbest na budynkach przemysłowych czy użyteczności publicznej.

Prognozę ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest oparto o założenia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Ustalono, że zewidencjonowana ilość wyrobów zawierających azbest zostanie usunięta do 2032 r. w sposób systematyczny - rocznie będzie usuwane ok. 53,75 Mg.

W celu osiągnięcia zakładanego celu wyroby azbestowe należałoby usuwać sukcesywnie, w miarę ich zużywania. Aktualnie tempo to jest zbyt wolne w stosunku do rzeczywistej ilości wyrobów na terenie gminy. Jednak całkowite usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy będzie wymagało wprowadzenia systemu zachęt finansowych dla właścicieli obiektów zawierających wyroby azbestowo-cementowe, a także wsparcia z budżetu państwa.

Tab. 5. **Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w gminie Kołczygłowy w 2012 roku**

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	ILOSĆ WYROBÓW AZBESTOWYCH					
		OSOBY FIZYCZNE		OSOBY NIEFIZYCZNE		OGÓŁEM	
		[m^2]	[Mg]	[m^2]	[Mg]	[m^2]	[Mg]
1.	Barkocin	2 524,6	27,77	12,5	0,14	2 524,6	27,91
2.	Barnowiec	3 327,2	36,60	-	-	3 327,2	36,60
3.	Barnowo	3421,5	37,64	9 342,3	102,76	12 763,8	140,40
4.	Darżkowo	2 987,6	32,86	28,0	0,31	3 015,6	33,17
5.	Gałąźnia Mała	1 149,4	12,64	16,8	0,18	1 166,2	12,82
6.	Gałąźnia Wielka	5 094,6	56,04	92,4	1,02	5 187,0	57,06
7.	Górki	6 073,9	66,81	-	-	6 073,9	66,81
8.	Jezierze	3 245,3	35,70	914,1	10,05	4 159,4	45,75
9.	Kołczygłowy	12 841,5	141,26	-	-	12 841,5	141,46
10.	Kołczygłówki	7 335,8	80,69	4 365,6	48,01	11 701,4	128,70
11.	Laski	389,4	4,28	-	-	389,4	4,28
12.	Łobzowo	4 227,6	46,50	-	-	4 227,6	46,50
13.	Łubno	5 074,1	55,81	5 014,1	55,15	10 088,2	110,96
14.	Miłobądź	2 321,7	25,54	-	-	2 321,7	25,54
15.	Podgórze	2 618,2	28,80	-	-	2 618,2	28,80
16.	Przyborze	1 078,7	11,86	-	-	1 078,7	11,86
17.	Radusz	3 365,0	37,01	-	-	3 365,0	37,01
18.	Świelubie	629,8	6,93	20,6	0,23	650,4	7,16
19.	Wądół	2 994,2	32,94	-	-	2 994,2	32,94
20.	Wierszyno	3 825,2	42,08	421,0	4,63	4 246,2	46,71
21.	Witanowo	2 864,0	31,50	105,0	1,15	2 969,0	32,65
	RAZEM	**77 389,3**	**851,28**	**20 332,4**	**223,66**	**97 721,7**	**1 075,09**

źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 6. **Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w gminie Kołczygłowy w 2012 roku wg rodzaju budynku [m^2]**

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	BUDYNKI MIESZKALNE	BUDYNKI GOSPODARCZE OSÓB FIZYCZNYCH	BUDYNKI GOSPODARCZE OSÓB NIEFIZYCZNYCH	BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	INNE
1.	Barkocin	212,8	1 987,0	-	12,5	324,7
2.	Barnowiec	1 158,3	1 824,6	-	-	344,2
3.	Barnowo	1 353,1	2 018,6	9 342,3	-	49,8
4.	Darżkowo	1 260,0	1 655,3	-	28,0	72,3
5.	Gałąźnia Mała	270,4	702,7	-	16,8	176,2
6.	Gałąźnia Wielka	556,6	4 421,8	-	92,4	106,3
7.	Górki	1 619,1	4 265,9	-	-	188,9
8.	Jezierze	124,6	2 748,2	850,5	63,6	372,5
9.	Kołczygłowy	8 439,6	4 046,8	-	-	355,1
10.	Kołczygłówki	3 209,7	3 377,8	4 365,6	-	347,4
11.	Laski	-	385,2	-	-	4,2
12.	Łobzowo	884,1	3 300,4	-	-	43,1
13.	Łubno	2 593,0	2 324,3	4 925,0	89,1	156,8
14.	Miłobądź	183,4	1 982,2	-	-	156,1
15.	Podgórze	266,2	2 310,1	-	-	41,9
16.	Przyborze	94,5	939,4	-	-	44,8
17.	Radusz	1 571,1	1 723,9	-	-	70,0
18.	Świelubie	192,0	432,3	-	20,6	5,5
19.	Wądół	201,3	2 650,2	-	-	142,8
20.	Wierszyno	1 251,6	2 524,8	421,0	-	48,8
21.	Witanowo	1 306,7	1 070,1	71,4	33,6	487,2
	RAZEM	**26 757,9**	**47 092,7**	**19 975,8**	**356,6**	**3 538,8**

źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 7. **Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w gminie Kołczygłowy w 2012 roku wg stopnia pilności**

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	STOPIEŃ PILNOŚCI					
		I STOPIEŃ		II STOPIEŃ		III STOPIEŃ	
		[m^2]	[Mg]	[m^2]	[Mg]	[m^2]	[Mg]
1.	Barkocin	324,7	3,57	161,9	1,78	2 050,4	22,55
2.	Barnowiec	344,2	3,79	1 258,1	13,84	11 455,9	126,01
3.	Barnowo	49,8	0,55	120,0	1,32	3 442,2	37,86
4.	Darżkowo	72,3	0,79	28,0	0,31	2 915,3	32,07
5.	Gałąźnia Mała	176,2	1,94	44,2	0,49	945,7	10,40
6.	Gałąźnia Wielka	106,3	1,17	103,5	1,14	4 977,2	54,75
7.	Górki	188,9	2,08	2 378,9	26,17	3 506,1	38,57
8.	Jezierze	372,5	4,10	42,6	0,47	3 744,3	41,19
9.	Kołczygłowy	355,1	3,90	63,0	0,69	12 423,4	136,66
10.	Kołczygłówki	347,4	3,82	267,5	2,94	11 086,5	121,95
11.	Laski	4,2	0,05	-	-	385,2	4,24
12.	Łobzowo	43,1	0,47	11,2	0,12	4 173,3	45,91
13.	Łubno	156,8	1,72	107,8	1,19	9 823,6	108,06
14.	Miłobądź	156,1	1,72	247,1	2,72	1 918,5	21,10
15.	Podgórze	41,9	0,46	-	-	2 576,3	28,34
16.	Przyborze	44,8	0,49	-	-	1 033,9	11,37
17.	Radusz	70,0	0,77	-	-	3 295,0	36,24
18.	Świelubie	5,5	0,06	20,6	0,23	624,3	6,87
19.	Wądół	142,8	1,57	551,1	6,06	2 300,3	25,30
20.	Wierszyno	336,8	3,70	35,0	0,38	3 874,4	42,62
21.	Witanowo	487,2	5,36	33,6	0,37	2 448,2	26,93
	RAZEM	**3 826,7**	**42,09**	**5 365,3**	**59,02**	**88 529,7**	**973,83**

źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

8. ASPEKTY FINANSOWE PROGRAMU

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie w przypadku elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. W chwili obecnej koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia 1 m^2 materiału zawierającego azbest kształtuje się w granicach 20-30 zł z tego około 10-12 zł to koszty transportu. Szacuje się, że całkowity koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest będących własnością osób fizycznych z terenu gminy Kołczygłowy wyniesie od ok. 1 547 786 zł do 2 321 679 zł.

Program zakłada dofinansowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest ze środków budżetu gminy w wysokości 50 % całkowitych kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwienia, jednak nie więcej niż 3 tys. zł dla jednej osoby fizycznej. Roczna pula przeznaczona dla całej gminy wynosi ok. 20 tys. zł. Kwota ta może zostać zwiększona w przypadku pojawienia się możliwości pozyskania dodatkowych środków z funduszy zewnętrznych. Dofinansowaniem objęte zostaną jedynie osoby fizyczne.

Gmina Kołczygłowy podejmie starania o pozyskanie środków finansowych z zewnętrznych źródeł tj.:

- Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- i innych.

W przypadku zwiększenia kwoty przeznaczonej przez gminę na dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest powyżej 14 tys. euro, gmina zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, zobowiązana jest do ogłoszenia przetargu, w wyniku którego zostanie wyłoniona jedna firma świadcząca usługi w przedmiotowym zakresie.

Przyznanie dofinansowania będzie uzależnione od stopnia pilności wymiany pokrycia dachowego wynikającego z oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i lokalizacji obiektu oraz kolejności złożenia wniosku o dofinansowanie. W pierwszej kolejności pomoc finansowa będzie przyznawana właścicielom obiektów, których stan techniczny pokrycia dachowego jest oceniany jako pilny i obiekty te zlokalizowane są w rejonie dużego nagromadzenia wyrobów zawierających azbest.

Warunkiem otrzymania dofinansowania jest złożenie w Urzędzie Gminy wniosku o dofinansowanie oraz wykonanie oceny stanu obiektu z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest wynikającej z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649). Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien odbywać się zgodnie z uwarunkowaniami Prawa ochrony środowiska, Prawa budowlanego i Ustawy o odpadach. Prowadzone prace powinny zostać zgłoszone w nadzorze budowlanym na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót i powinny być prowadzone przez firmę posiadającą zezwolenie na wytwarzanie odpadów zawierających azbest (wzór wniosku o dofinansowanie został zamieszczony w Załączniku 3 do Programu).

9. SKŁADOWISKA ODPADÓW AZBESTOWYCH

Usuwanie wyrobów zawierających azbest łączy się z powstawaniem odpadów. Aktualnie jedyną stosowaną metodą unieszkodliwiania tych odpadów jest ich składowanie. Poniżej zestawiono składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest z terenu województwa pomorskiego i województw ościennych.

WOJ. POMORSKIE:

- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Gilwie Małej, Gliwa Mała 8 (powiat kwidzyński).
- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie, zarządca Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, ul. Szczecińska 112 (powiat słupski).

WOJ. ZACHODNIO-POMORSKIE:

- Składowisko odpadów w m. Dalsze 36, gm. Myślibórz, zarządzane przez EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Myśliborzu, ul. 1-go Maja 19.
- Składowisko odpadów w Sianowie, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Koszalinie, ul. Rzeczna 14.
- Składowisko odpadów w Marianowie ul. Jeziorna 15, zarządzane przez Przedsiębiorstwo EKOMAR Spółka z o.o. (azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06).

WOJ. WIELKOPOLSKIE:

- Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie ul. Sulańska 11.
- Składowisko odpadów w Goraninie pow. Koniński, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKOSERWIS s.c. Wołomin, ul. Partyzantów 38.

WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE:

- Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu, ul. Mazurska 42.

WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE

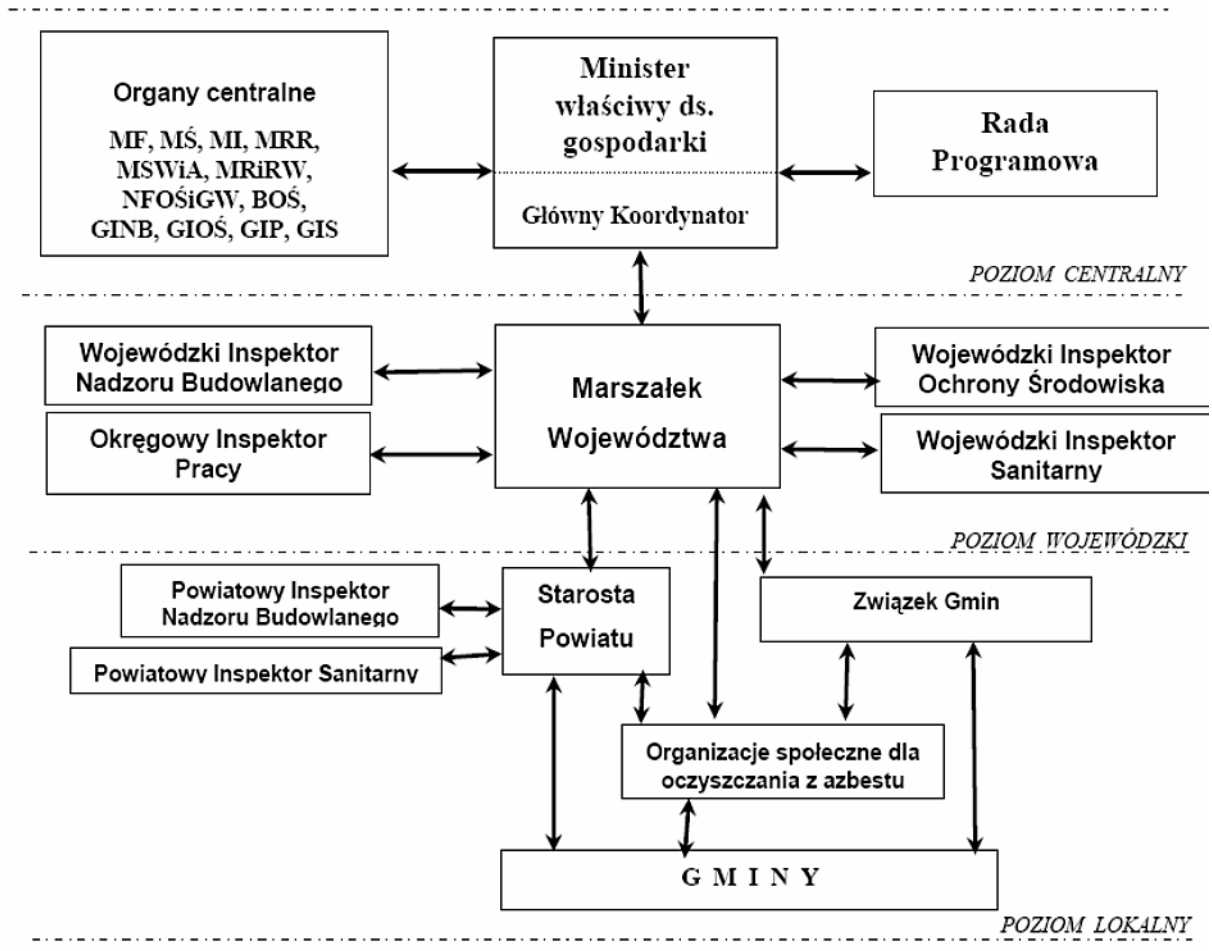
- Składowisko odpadów przy ul. Lisiej, Zakłady Chemiczne „ZACHEM”, Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65 (na potrzeby zakładu).
- Zakładowe składowisko odpadów przemysłowych Anwil S.A., Włocławek ul. Toruńska 2 (na potrzeby zakładu).

10. ZAŁOŻENIA ORGANIZACJI, KONTROLI I MONITORINGU PROGRAMU

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski zakłada, że w jego realizacji będą brały udział jednostki i instytucje trzech poziomów tj.:

- centralnego - Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator Programu;
- wojewódzkiego - wojewoda, samorząd województwa;
- lokalnego - samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Ryc. 4. **Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji samorządowych**



Każdemu z w/w poziomów przyporządkowano konkretne zadania realizacyjne. Na poziomie lokalnym za realizację zadań odpowiedzialne są:

- samorząd powiatowy;
- samorządy gminne.

Do zadań wójta gminy należy:

- uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami;
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem;
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu;
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań Programu.

Do zadań rady gminy należy przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych wójta gminy z realizacji zadań Programu.

W Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski sformułowano również wytyczne dla jednostek samorządu lokalnego dotyczące przygotowania planów gospodarki odpadami w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest. Wytyczne dla samorządów przedstawia tab. 6.

Tab. 8. **Wytyczne dla jednostek samorządu lokalnego do sporządzenia planów gospodarki odpadami**

WYSZCZEGÓLNIENIE	JEDNOSTKA SAMORZĄDU
Wypełnienie przez właścicieli obiektów budowlanych arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) i złożenia ich do właściwego urzędu.	
Należy szczególną uwagę zwrócić na prawidłowy opis w arkuszach obiektów publicznych, jak na przykład: drogi, place, szkoły, przedszkola, żłobki, szpitale, domy kultury i tym podobne obiekty, które będą w przyszłości mogły korzystać finansowo ze wsparcia z zewnątrz i których oczyszczenie z azbestu powinno nastąpić w pierwszej kolejności.	Samorząd gminy
Sporządzenie zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest, w układzie 3-ch grup pilności, jak w arkuszach ocen.	
Przekazanie zebranych informacji wraz z arkuszami ocen do urzędu nadzoru budowlanego w powiecie.	

Gmina w pierwszej kolejności powinna skupić się na działaniach edukacyjno-informacyjnych skierowanych do mieszkańców polegających na informowaniu mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. Gmina powinna więc zadbać, aby formularze, na podstawie których dokonywana ma być ocena stanu nieruchomości pod kątem obecności azbestu i stopnia jego zużycia, były dostępne w urzędzie oraz, o ile istnieje taka możliwość, również na stronie internetowej gminy. Gmina ma także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędu gminy, na tablicach informacyjnych w jego budynku, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami. Gmina powinna szukać sojuszników swoich działań wśród lokalnych organizacji pozarządowych, dziennikarzy starając się zainteresować ich tematyką azbestu, szczególnie w skali regionu oraz służąc informacjami na temat jego usuwania tak, aby wzmacniać prowadzone przez siebie działania informacyjno-edukacyjne.

Do zadań gminy należy zebranie informacji podawanych przez właścicieli nieruchomości w postaci wypełnionych arkuszy Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) (Załącznik 1 do Programu). Na ich podstawie sporządzany jest zbiorczy wykaz obiektów zawierających azbest, wg trzech grup pilności, w zależności od stopnia zagrożenia. Informacje zebrane na podstawie arkuszy ocen powinny być przekazywane raz w roku do właściwego urzędu nadzoru budowlanego w powiecie. Sprawozdania mają być sporządzone - podobnie do zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest - według trzech grup pilności.

Wielu mieszkańców gminy nie będzie stać na pokrycie kosztów usunięcia azbestu samodzielnie, co w konsekwencji może powodować, że będzie on nadal stanowił zagrożenie. Proponuje się więc, aby gminy we współpracy z samorządem powiatowym wypracowały procedury organizacyjno-administracyjne dofinansowania i monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest. Istnieje możliwość dofinansowania usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z budżetu gminy.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest;
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest;
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia;
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest;
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury;
- sporządzenie i przedłożenie Marszałkowi Województwa (dot. przedsiębiorców) lub Wójtowi Gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o (wg załącznika do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011, Nr 8, poz. 31);
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów);
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
  - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium;

  - informacje o metodach wykonywania planowanych prac;
  - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
  - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
  - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu;
  - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy;
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest;
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Ocena wdrażania Programu będzie się opierała na okresowych sprawozdaniach, w których określone zostaną wskaźniki realizacji Programu w zakresie usuwania azbestu. Wskaźniki te pozwalają porównać przyjęte założenia z rzeczywistym obrazem funkcjonującego systemu. Wobec powyższego wprowadzono wskaźniki efektywności realizacji Programu zawarte w tab. 8. przyjmując, że lista ta może być sukcesywnie modyfikowana.

Tab. 9. **Wskaźniki monitorowania Programu**

WSKAŹNIK	JEDNOSTKA
A. Wskaźniki stopnia realizacji Planu, stanu gospodarki odpadami i zmiany presji na środowisko	
Ilość usuniętych płyt azbestowo-cementowych	Mg/rok
Ilość usuniętych płyt azbestowo-cementowych w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w Powiecie	%
Ilość wytworzonych odpadów azbestowych przekazanych do unieszkodliwienia	% Mg/rok
Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN
B. Wskaźniki świadomości społecznej	
Ilość przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi	liczba/rok
Ilość zgłoszeń prac przy naprawie wyrobów zwierających azbest lub ich usunięciu organom Nadzoru Budowlanego	liczba/rok
Ilość zgłoszonych inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest	liczba/rok

11. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Głównym zadanie gminy Kołczygłowy jest eliminacja z obszaru gminy odpadów oraz materiałów zawierających azbest oraz ochrona zdrowia mieszkańców gminy przed szkodliwymi skutkami zdrowotnymi związanymi z użytkowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Realizacja tego zadania będzie możliwa jeśli gmina będzie sukcesywnie wykonywać działania zawarte w tab. 10.

Tab. 10. **Harmonogram realizacji Programu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołczygłowy**

L.P.	DZIAŁANIE	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY W TYS. PLN / ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Ustalenie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technicznego zużycia wyrobów zawierających azbest.	Wójt	2016	środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne
2.	Wystąpienie do odpowiednich jednostek o przeprowadzenie monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenia stopnia emisji pyłu i włókien azbestu w przypadku ich stwierdzenia, przedstawienie wyników monitoringu na mapie gminy.	Wójt	2016	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
3.	Podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
4.	Współpraca z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest (w tym wnikliwe analizowanie wniosków w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest, szczególnie w zakresie wyposażenia technicznego do prowadzenia takich prac oraz zatrudniania pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest), stworzenie i aktualizowanie rejestrów podmiotów zajmujących się zagospodarowaniem odpadów zawierających azbest na terenie gminy.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej
5.	Prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest, (program dofinansowywania usuwania odpadów zawierających azbest przez osoby fizyczne).	Wójt	zadanie ciągłe	ok. 50,00/rok / środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne
6.	Aktualizacja gminnego programu usuwania azbestu wraz z inwentaryzacją.	Wójt	2019	ok. 15,00 / środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne
7.	Sukcesywne dokonywanie przeglądów technicznych obiektów użyteczności publicznej na terenie gmin stosownie do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. i sukcesywne usuwanie tych wyrobów w zależności od wyników oceny.	Wójt	zadanie ciągłe	brak danych / środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne

L.P.	DZIAŁANIE	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY W TYS. PLN / ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
8.	Rozpowszechnienie informacji wśród mieszkańców Gminy na temat obowiązku wypełnienie przez właścicieli obiektów budowlanych „arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania...” zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. z późna. zm. i złożenia ich do właściwego urzędu.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej / środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne
9.	Przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których jest lub był wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest (przygotowanie folderów informacyjnych dotyczących dokonywania przeglądu technicznego tych wyrobów oraz dokonania oceny stanu i możliwości ich bezpiecznego użytkowania).	Wójt	zadanie ciągłe	ok. 1,00/rok / środki własne, fundusze ochrony środowiska, budżet państwa, środki unijne
10.	Współpraca z Nadzorem Budowlanym, wymiana informacji między organami (coroczna) dotycząca ocen wyrobów zawierających azbest oraz zgłoszeń prac przy naprawie lub ich usunięciu.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
11.	Wyznaczenie w urzędzie gminy osób odpowiedzialnych za nadzorowanie realizacji programu usuwania azbestu na ich terenie, kontakt z osobami prawnymi i fizycznymi.	Wójt	2015	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
12.	Sporządzenie i aktualizowanie zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest, w układzie 3-ch grup pilności (jak w arkuszach ocen).	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
13.	Przekazanie zebranych informacji (zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest) wraz z arkuszami ocen, do urzędu nadzoru budowlanego w gminie.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy
14.	Podjęcie działań w celu zabezpieczenia środków z budżetu gminy, podjęcie współpracy w celu pozyskania informacji na temat preferencyjnych kredytów ekologicznych na usuwanie wyrobów azbestowych w bankach.	Wójt	zadanie ciągłe	w ramach działalności własnej Urzędu Gminy

źródło: opracowanie własne

12. STRESZCZENIE

Pomimo zakazu stosowania wyrobów azbestowych, materiał ten będzie elementem struktury wielu obiektów budowlanych jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że prawidłowe użytkowania wyrobów azbestowych nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi. Najczęstszym źródłem niebezpieczeństwa ze strony azbestu jest obróbka mechaniczna elementów azbestowych, wywołująca emisję włókien do powietrza.

W celu eliminacji zagrożenia dla zdrowia ludzi ze strony azbestu w Polsce wprowadzono szereg uregulowań prawnych w tym zakresie oraz opracowano długofalowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, zakładający całkowite usunięcie azbestu i wyrobów azbestowych do 2032 r. Program zobowiązuje wszystkich jego uczestników (jednostki i instytucje) do podjęcia konkretnych działań.

Aktualizacja 2012 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołczygłowy na lata 2008-2032 jest efektem realizacji założeń programu krajowego. Dokument określa przyjętą lokalną strategię postępowania w latach 2008-2032 wraz ze szczegółowym harmonogramem na najbliższe 4 lata, zmierzającą w długoterminowej perspektywie do usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kołczygłowy do 2032 roku.

Powodzenie realizacji Programu uzależnione jest w dużej części od właścicieli i zarządców obiektów budowlanych, na których to spoczywa obowiązek prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Zebranie tych informacji pozwoli na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat ilości nagromadzonego na terenie gminy azbestu i podjęcie przez gminę dalszych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotną częścią Programu jest stworzenie łatwo dostępnego systemu informacji na temat zagrożenia zdrowotnego wywoływanego włóknami azbestu oraz możliwości zagospodarowywania odpadów azbestowych w gminie. Głównym zadaniem Programu jest jednak mobilizowanie mieszkańców gminy oraz podmiotów gospodarczych do usuwania tych wyrobów poprzez wprowadzanie zachęt finansowych tj. programów dofinansowania.

ZAŁĄCZNIK 1. OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (DZ. U. 2010, NR 162, POZ. 1089) - WZÓR

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy[1)]: .....

Numer działki ewidencyjnej[2)]: .....

Numer obrębu ewidencyjnego[2)]: .....

Nazwa, rodzaj wyrobu[3)]: .....

Ilość wyrobu[4)]: .....

Data sporządzania poprzedniej oceny[5)]: .....

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Przyjęta punktacja	Ocena
I	**Sposób zastosowania azbestu**		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2.	Tynk zawierający azbest	30	
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m^3)	25	
4.	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	**Struktura powierzchni wyrobu z azbestem**		
5.	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6.	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7.	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8.	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	**Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem**		
9.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10.	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	**Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych**		
14.	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	

Grupa / Nr	Wyrób - rodzaj	Przyjęta punktacja	Ocena
17.	Na zewnątrz obiektu (np. tynki)	20	
18.	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20.	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	**Wykorzystanie miejsca / obiektu / urządzenia budowalnego / instalacji przemysłowej**		
21.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22.	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23.	Czasowe (np. domki relaksacyjne)	15	
24.	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25.	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
	SUMA PUNKTÓW OCENY		
	STOPIEŃ PILNOŚCI		

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 roku

…… ……

Oceniający (nazwisko i imię) | Właściciel / Zarządca (podpis)

…… ……

(miejscowość, data) | (adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

[1] Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

[2] Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

[3] Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

[4] Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2, m^3, mb).

[5] Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

ZAŁĄCZNIK 2. INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (DZ. U. 2011, NR 8, POZ. 31) - WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1)]

1. Nazwa miejsca / urządzenia / instalacji, adres[2)]:

.....

.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest - imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....

.....

3. Rodzaj zabudowy[3)]: .....

4. Numer działki ewidencyjnej[4)]: .....

5. Numer obrębu ewidencyjnego[4)]: .....

6. Nazwa, rodzaj wyrobu[5)]: .....

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów[6)]: .....

8. Stopień pilności[7)]: .....

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów[8)]:

a) nazwa i numer dokumentu: .....

b) data ostatniej aktualizacji: .....

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia[6)]: .....

……
(podpis)

data: ……..

Objaśnienia:
[1)] Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu.
[2)] Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
[3)] Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
[4)] Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
[5)] Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,

- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia
- 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

[6)] Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m^2, m^3, m.b., km).

[7)] Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

[8)] Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

ZAŁĄCZNIK 3. WZÓR WNIOSKU O DOFINANSOWANIE

W N I O S E K

o dofinansowanie demontażu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest

1. WNIOSKODAWCA:

……

(imię i nazwisko właściciela nieruchomości)

adres do korespondencji:

……

(kod pocztowy, nazwa miejscowości, ulica, nr. domu, nr. lokalu)

telefon:.....

tytuł prawny do nieruchomości:.....

(własność, współwłasność, najem, użyczenie, inny)

2. MIEJSCE WYTWORZENIA I ZDEPONOWANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST:

……

nr ewidencyjny działki.....

(ulica i nr domu/nieruchomości gdzie został przeprowadzony demontaż pokrycia dachowego/elewacji)

3. RODZAJ ODPADÓW:.....

(płyty eternitowe płaskie / faliste, inny odpad)

4. ILOŚĆ SZACUNKOWA ODPADÓW:.....

5. OŚWIADCZAM, ŻE WSZYSTKIE DANE ZAWARTE W POWYŻSZYM WNIOSKU WYPEŁNIŁEM(AM) ZGODNIE Z PRAWDĄ.

……
(data i podpis wnioskodawcy)

6. ADNOTACJE URZĘDOWE: (wypełnia Urząd Gminy Kołczygłowy)

.....
.....

UWAGI: Wniosek należy złożyć w Urzędzie Gminy Kołczygłowy, przy ul. ul. Słupskiej 56

ZAŁĄCZNIK 4. WYKAZ FIRM ZAJMUJĄCYCH SIĘ DEMONTAŻEM WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU POWIATU BYTOWSKIEGO

L.P.	PODMIOT	DANE ADRESOWE
1.	Usługi Blacharsko-Dekarskie Kazimierz Ekman	Pomysk Wielki 5a 77-100 Bytów
2.	E&M Marcin Maliszewski	ul. Wojska Polskiego 21 77-100 Bytów
3.	DACH-BUD Roman Malinowski	Nieczulice 1c 77-100 Bytów
4.	Usługi Budowlane Jan Rudnik	ul. Długa 5 77-138 Borowy Młyn
5.	Zakład Murarski Wiesław Reca	Mądrzechowo 6b 77-100 Bytów
6.	Usługowy Zakład Dekarsko-Blacharsko-Ciesielski Paweł Wilk	Krosnowo 6 77-141 Borzytuchom
7.	Usługi Transportowe, Roboty Ziemne i Drogowe Piotr Zielonka	Grzmiąca 13 77-100 Bytów

W chwili obecnej koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia 1 m^2 materiału zawierającego azbest kształtuje się w granicach 20-30 zł z tego około 10-12 zł to koszty transportu.